

PREZES
URZĘDU OCHRONY KONKURENCJI
I KONSUMENTÓW
DELEGATURA W BYDGOSZCZY
ul. Długa 47, 85-034 Bydgoszcz
Tel. 52 345-56-44, Fax 52 345-56-17
E-mail: bydgoszcz@uokik.gov.pl

Bydgoszcz, dnia 24 listopada 2014r.

Znak: RBG-61-11/14/PD

DECYZJA nr RBG - 37/2014

- I. Na podstawie art. 27 ust. 1 i 2 ustawy z dnia 16 lutego 2007 r. *o ochronie konkurencji i konsumentów* (Dz. U. Nr 50, poz. 331, z późn. zm.) oraz stosownie do art. 33 ust. 6 tej ustawy po przeprowadzeniu wszczętego z urzędu postępowania w sprawie praktyk naruszających zbiorowe interesy konsumentów,

– w imieniu Prezesa Urzędu Ochrony Konkurencji i Konsumentów –

uznaje się za naruszające zbiorowe interesy konsumentów praktyki stosowane przez **Pawła Bugiedę, prowadzącego działalność gospodarczą pod nazwą DAOS Paweł Wojciech Bugieda w Elku**, polegające na:

1. stosowaniu we wzorcach umownych postanowień umownych tożsamyh z wpisanymi – na podstawie art. 479⁴⁵ ustawy z dnia 17 listopada 1964r. *Kodeks postępowania cywilnego* (tekst jedn. Dz. U. z 2014r., poz. 101 z późn. zm.) – do rejestru postanowieniami wzorców umowy uznanymi za niedozwolone w brzmieniu:

a) Korespondencja Pożyczkodawcy skierowana do Pożyczkobiorcy, nie odebrana z powodu niepowiadomienia Pożyczkodawcy o zmianie adresu będzie uważana za skutecznie doręczoną (*Umowa o pożyczkę gotówkową DAOS numer UM/ ...*);

Korespondencja Pożyczkodawcy skierowana do mnie (tu: Pożyczkobiorcę), nieodebrana z przyczyn niezależnych od Pożyczkodawcy, w tym niepowiadomienie o zmianie adresu będzie uważana za skutecznie doręczoną (*Deklaracja wystawcy weksla In blanco*);

b) Wszystkie spory wynikające z niniejszej umowy będzie rozstrzygać sąd właściwy dla siedziby Pożyczkodawcy (*Umowa o pożyczkę gotówkową DAOS numer UM/ ...*);

Ewentualne spory Strony poddają rozstrzygnięciu przez sąd właściwy wg siedziby Pożyczkodawcy (*Deklaracja wystawcy weksla In blanco*),

co stanowi naruszenie art. 24 ust. 1 i 2 pkt 1 ustawy z dnia 16 lutego 2007r. *o ochronie konkurencji i konsumentów* i stwierdza się zaniechanie jej stosowania z dniem **30 stycznia 2014 r.**;

2. naruszeniu obowiązku udzielania konsumentom rzetelnej, prawdziwej i pełnej informacji poprzez:

- a. niewskazanie w formularzu informacyjnym imienia i nazwiska przedsiębiorcy wbrew dyspozycji przepisu art. 14 w zw. z art. 13 ust. 1 pkt 1 ustawy z dnia 12 maja 2011 r. *o kredycie konsumenckim* (Dz. U. Nr 126, poz. 715, z późn. zm.) w zw. z art. 43 ustawy z dnia 23 kwietnia 1964r. *Kodeks cywilny* (tekst jedn. Dz. U. z 2014r., poz. 121);
- b. niewskazanie w ulotkach reklamowych imienia i nazwiska przedsiębiorcy wbrew dyspozycji przepisu art. 21 pkt 1 i 2 ustawy z dnia 2 lipca 2004r. *o swobodzie działalności gospodarczej* (Dz. U. z 2013r., poz. 672 z późn. zm., j.t.) w zw. z art. 43 ustawy z dnia 23 kwietnia 1964r. *Kodeks cywilny*;
- c. niewskazanie w *Umowie o pożyczkę gotówkową DAOS nr UM/...* w klauzuli dotyczącej wyrażenia zgody na przetwarzanie danych osobowych konsumenta informacji o celu zbierania tych danych (dot. pkt 27 b umowy), prawie dostępu do treści tych danych i do ich poprawiania (dot. pkt 27 b i c umowy) – wbrew dyspozycji przepisu z art. 24 ust.1 pkt 2 i 3 ustawy z dnia 29 sierpnia 1997 r. *o ochronie danych osobowych* (tekst jedn. Dz. U. z 2002r. Nr 101, poz. 926 z późn. zm.),

co stanowi naruszenie art. 24 ust. 1 i 2 pkt 2 ustawy z dnia 16 lutego 2007r. *o ochronie konkurencji i konsumentów* i stwierdza się zaniechanie jej stosowania z dniem **30 stycznia 2014 r.**;

3. bezprawnym działaniu poprzez:

- a. żądanie zabezpieczenia wiarygodności wynikającej z *Umowy pożyczki gotówkowej DAOS numer UM/...* zawartej z konsumentem w postaci *weksla in blanco* bez formuły „nie na zlecenie” lub innej równoznacznej – wbrew dyspozycji przepisu art. 41 ust. 1 ustawy *o kredycie konsumenckim*,
- b. zamieszczenie w Deklaracji wystawcy weksla „in blanco” postanowienia o treści: **Weksel zostanie zwrócony lub zniszczony na pisemny wniosek pożyczkobiorcy po ostatecznym rozliczeniu umowy pożyczki** – wbrew dyspozycji przepisu art. 41 ust. 4 ustawy *o kredycie konsumenckim*,

co stanowi naruszenie art. 24 ust. 1 i 2 ustawy z dnia 16 lutego 2007r. *o ochronie konkurencji i konsumentów* i stwierdza się zaniechanie jej stosowania z dniem **30 stycznia 2014 r.**;

II. Na podstawie art. 106 ust. 1 pkt 4 ustawy z dnia 16 lutego 2007 r. *o ochronie konkurencji i konsumentów* (Dz. U. Nr 50, poz. 331, z późn. zm.) oraz stosownie do art. 33 ust. 6 tej ustawy, w związku ze stwierdzeniem stosowania praktyki naruszającej zbiorowe interesy konsumentów, określonej w pkt I.2. i I.3. niniejszej decyzji

– działając w imieniu Prezesa Urzędu Ochrony Konkurencji i Konsumentów –

nakłada się na Pawła Bugiedę, prowadzącego działalność gospodarczą pod nazwą DAOS Paweł Wojciech Bugieda w Elku kary pieniężne w wysokości:

- 1. 396 zł (słownie: trzysta dziewięćdziesiąt sześć złotych),** z tytułu naruszenia obowiązku udzielania konsumentom rzetelnej, prawdziwej i pełnej informacji, o którym mowa w **punkcie I.2 sentencji decyzji,**
- 2. 1054 zł (słownie: jeden tysiąc pięćdziesiąt cztery złote),** z tytułu bezprawnego działania, o którym mowa w **punkcie I.3 sentencji decyzji**

płatne do budżetu państwa.

- III.** Na podstawie art. 77 ust. 1 i art. 80 ustawy z dnia 16 lutego 2007 r. *o ochronie konkurencji i konsumentów* (Dz. U. Nr 50, poz. 331, z późn. zm.) oraz art. 263 § 1 i art. 264 § 1 ustawy z dnia 14 czerwca 1960 r. *Kodeks postępowania administracyjnego* (tekst jednolity: Dz. U. z 2013 r., poz. 267z późn. zm.) w związku z art. 83 ustawy *o ochronie konkurencji i konsumentów* oraz stosownie do art. 33 ust. 6 tej ustawy

– działając w imieniu Prezesa Urzędu Ochrony Konkurencji i Konsumentów –

obciąża się na Pawła Bugiedę, prowadzącego działalność gospodarczą pod nazwą DAOS Paweł Wojciech Bugieda w Elku częścią kosztów, opisanego w pkt I sentencji niniejszej decyzji postępowania w sprawie stosowania praktyk naruszających zbiorowe interesy konsumentów, w kwocie **34,20 zł (słownie: trzydzieści cztery złote i 20/100)** oraz zobowiązuje się ich do zwrotu tej kwoty Prezesowi Urzędu Ochrony Konkurencji i Konsumentów.

UZASADNIENIE

Prezes Urzędu Ochrony Konkurencji i Konsumentów (dalej: Prezes UOKiK lub organ ochrony konkurencji i konsumentów) z urzędu przeprowadził postępowanie wyjaśniające, mające na celu wstępne ustalenie, czy wzorce umowne stosowane przez Pawła Wojciecha Bugiedę prowadzącego działalność gospodarczą pod nazwą DAOS w Elku (**dalej: Paweł Bugieda**) zawierają niedozwolone postanowienia umowne, a co za tym idzie, czy miało miejsce naruszenie chronionych prawem interesów konsumentów uzasadniające podjęcie działań określonych w odrębnych ustawach, tj. art. 479³⁸ §1 i art. 479³⁹ k.p.c. w związku z art. 385¹-385³ k.c. oraz mające na celu wstępne ustalenie, czy nastąpiło naruszenie uzasadniające wszczęcie postępowań w sprawie stosowania praktyk naruszających zbiorowe interesy konsumentów poprzez stosowanie postanowień wzorów umów, które zostały wpisane do rejestru postanowień wzorców umowy uznanych za niedozwolone.

Mając na uwadze dokonane na etapie postępowania wyjaśniającego ustalenia, Prezes UOKiK wszczął w dniu 4 marca 2014r. – Postanowieniem Nr RBG-77/2014 – postępowanie w sprawie podejrzenia stosowania przez Pawła Bugiedę, praktyk naruszających zbiorowe interesy konsumentów opisanych w sentencji niniejszej decyzji.

W toku niniejszego postępowania skarżony przedsiębiorca pismem z dnia 21 marca 2014r. złożył zobowiązanie do zaniechania stosowania zarzucanych mu praktyk, wskazując, iż zrobi to w terminie do 30 dni od daty uprawomocnienia się decyzji. Jednocześnie przedsiębiorca podniósł, iż działalność związana z udzielaniem pożyczek gotówkowych jest na etapie zakończenia i nie są już zawierane nowe umowy pożyczki. Nie są też podpisywane nowe weksle in blanco. Na dzień 11 lipca 2014r. w obrocie funkcjonowało jeszcze 25 umów pożyczki, które były spłacane, zaś nowe umowy nie były zawierane. Żadne z roszczeń przedsiębiorcy nie było już zabezpieczone poprzez weksel in blanco.

Prezes UOKiK zawiadomił Pawła Bugiedę o zakończeniu zbierania materiału dowodowego oraz o możliwości zapoznania się z aktami sprawy (pismo z dnia 6 października 2014 r.). Przedsiębiorca z powyższych uprawnień nie skorzystał.

Prezes UOKiK ustalił następujący stan faktyczny:

Na podstawie zebranych w toku postępowania dokumentów Prezes UOKiK ustalił, iż Paweł Bugieda od 12 października 2009r. do 30 stycznia 2014r. prowadził działalność gospodarczą pod nazwą DAOS Paweł Wojciech Bugieda w Ełku. Z wpisu do Centralnej Ewidencji i Informacji o Działalności Gospodarczej wynika, iż przeważający przedmiot działalności gospodarczej przedsiębiorcy to pozostałe formy udzielania kredytów (64.92.Z), a także działalność gospodarcza sklasyfikowana w PKD pod pozycjami 45.11.Z, 66.19.Z i 96.09.Z.

W ramach prowadzonej działalności gospodarczej przedsiębiorca stosował wzorce umowy *Umowa pożyczki gotówkowej DAOS numer UM/...*, *Formularz informacyjny dotyczący kredytu konsumenckiego* i *deklarację wystawcy weksla*. Wzorzec *Umowa pożyczki gotówkowej DAOS numer UM/...* Paweł Bugieda wprowadził 1 kwietnia 2013r. Umowy pożyczki zawierane były w biurze firmy, w domu konsumenta lub w miejscu jego racy w zależności od potrzeb konsumenta. Pożyczki udzielane były na okres 30 dni w kwotach od 150 zł do 500 zł. Zabezpieczeniem spłaty pożyczki był podpisywany przez konsumenta weksel in blanco wraz z deklaracją wekslową i było to jedyne zabezpieczenie roszczeń przedsiębiorcy z tytułu umowy pożyczki.

We wzorcu umowy *Umowa o pożyczkę gotówkową DAOS Numer UM/ ...*, *Formularz informacyjny dotyczący kredytu konsumenckiego* i *deklarację wystawcy weksla* zawarte były m.in. postanowienia, o treści:

- **Korespondencja Pożyczkodawcy skierowana do Pożyczkobiorcy, nie odebrana z powodu niepowiadomienia Pożyczkodawcy o zmianie adresu będzie uważana za skutecznie doręczoną** (*Umowa o pożyczkę gotówkową DAOS numer UM/ ...*);
- **Korespondencja Pożyczkodawcy skierowana do mnie (tu: Pożyczkobiorcę), nieodebrana z przyczyn niezależnych od Pożyczkodawcy, w tym niepowiadomienie o zmianie adresu będzie uważana za skutecznie doręczoną** (*Deklaracja wystawcy weksla In blanco*);
- **Wszystkie spory wynikające z niniejszej umowy będzie rozstrzygać sąd właściwy dla siedziby Pożyczkodawcy** (*Umowa o pożyczkę gotówkową DAOS numer UM/ ...*);
- **Ewentualne spory Strony poddają rozstrzygnięciu przez sąd właściwy wg siedziby Pożyczkodawcy** (*Deklaracja wystawcy weksla In blanco*), (karta nr 38)

Ponadto, organ ochrony konkurencji i konsumentów ustalił, iż Paweł Bugieda w stosowanych formularzach i drukach bezadresowych nie zawierał wszystkich wymaganych przez prawo informacji istotnych dla jego kontrahentów.

W Formularzu informacyjnym dotyczącym kredytu konsumenckiego nie wskazywał imienia i nazwiska przedsiębiorcy wbrew dyspozycji przepisu art. 14 w zw. z art. 13 ust. 1 pkt 1 ustawy o kredycie konsumenckim w zw. z art. 43 ustawy Kodeks cywilny.

W stosowanych ulotkach reklamowych nie wskazywał imienia i nazwiska przedsiębiorcy wbrew dyspozycji przepisu art. 21 pkt 1 i 2 ustawy o swobodzie działalności gospodarczej w zw. z art. 43 ustawy Kodeks cywilny.

We wzorcu umowy *Umowa o pożyczkę gotówkową DAOS nr UM/...* z kolei nie wskazywał w klauzuli dotyczącej wyrażenia zgody na przetwarzanie danych osobowych konsumenta informacji o celu zbierania tych danych (pkt 27 b umowy) oraz prawie dostępu do treści tych danych i do ich poprawiania (pkt 27 b i c umowy) wbrew dyspozycji przepisu z art. 24 ust.1 pkt 2 i 3 ustawy o ochronie danych osobowych (karty 31-36)

Prezesa UOKiK ustalił również, iż przedsiębiorca bezprawnie żądał zabezpieczenia wiarygodności wynikającej z *Umowy pożyczki gotówkowej DAOS numer UM/...* zawartej z konsumentem w postaci *weksła in blanco* bez formuły „nie na zlecenie” lub innej równoznacznej – wbrew dyspozycji przepisu art. 41 ust. 1 ustawy o kredycie konsumenckim, oraz zamieszczał w Deklaracji wystawcy weksła „in blanco” postanowienie o treści: **Weksel zostanie zwrócony lub zniszczony na pisemny wniosek pożyczkobiorcy po ostatecznym rozliczeniu umowy pożyczki** – wbrew dyspozycji przepisu art. 41 ust. 4 ustawy o kredycie konsumenckim (karta 39).

Przedsiębiorca świadczył także usługi pośrednictwa w zawieraniu umów o kredyt oddłużeniowy i hipoteczny dla platformy finansowej Dom finansowy QS. Wzorce, jakie były stosowane przy tych usługach były wzorcami przedsiębiorcy będącego właścicielem tego portalu finansowego.

W dniu 30 stycznia 2014r. przedsiębiorca zaprzestał prowadzenia działalności w zakresie udzielania pożyczek gotówkowych i wykorzystywania wzorców umownych w postaci *Umowa o pożyczkę gotówkową DAOS Numer UM/ ..., Formularz informacyjny dotyczący kredytu konsumenckiego i deklarację wystawcy weksła*, a także zabezpieczania swoich roszczeń wekslem in blanco bez klauzuli „nie na zalecenie” oraz stosowania deklaracji wekslowej zawierającej wskazane w sentencji decyzji klauzule. Od tego momentu świadczył już tylko w niewielkim zakresie usługi pośrednictwa w sprzedaży produktów finansowych dla platformy finansowej Dom Finansowy QS. Przedsiębiorca rozszerzył też profil działalności gospodarczej o produkcję i sprzedaż kawy i herbaty.

Od początku prowadzenia działalności gospodarczej do 30 stycznia 2014r. w zakresie udzielania pożyczek gotówkowych Paweł Bugieda zawarł (...) umowy pożyczki.

Prezes UOKiK ustalił nadto na podstawie przedłożonych przez Pawła Bugiedę dokumentów finansowych PIT-36L i PIT/B, przychów przedsiębiorcy za 2013r. w wysokości (...)

Mając powyższe na uwadze Prezes UOKiK zważył, co następuje:

Prezes UOKiK, zgodnie z art. 1 ust. 1 ustawy z dnia 16 lutego 2007 r. o *ochronie konkurencji i konsumentów (dalej: okiku)*, podejmuje się ochrony interesów konsumentów wyłącznie w interesie publicznym, tzn. wtedy, gdy daną praktyką przedsiębiorcy może być dotknięty każdy konsument w analogicznych okolicznościach.¹ Warunkiem koniecznym do

¹Por. Wyrok Sądu Okręgowego w Warszawie Sąd Ochrony Konkurencji i Konsumentów z dnia 13 stycznia 2009r., sygn. akt: XVII Ama 26/08.

uruchomienia instrumentów określonych w tej ustawie jest zatem zaistnienie takiego stanu faktycznego, w którym działania przedsiębiorców naruszają jej przepisy i jednocześnie stanowią **zagrożenie** dla interesu publicznego, bądź też **naruszają** ten interes.

Niniejsze postępowanie dotyczy podejrzenia stosowania przez Pawła Bugiedę, praktyk naruszających zbiorowe interesy konsumentów, polegających na stosowaniu niedozwolonych postanowień umownych, naruszeniu obowiązku udzielania konsumentom rzetelnej, prawdziwej i pełnej informacji, bezprawnym działaniu wbrew przepisom ustawy o kredycie konsumenckim. Praktyki te mogły dotyczyć wszystkich potencjalnych klientów Pawła Bugiedy, którzy chcieliby skorzystać z jego oferty i zawrzeć umowę pożyczki.

Oznacza to *de facto*, że przedmiotowe praktyki mogłyby dotyczyć nieokreślonego z góry kręgu adresatów. Uznać wobec tego należy, iż niniejsze postępowanie prowadzone było w interesie publicznym.

Ad I

Przepis art. 24 ust. 1 *okiku* stanowi, iż „zakazane jest stosowanie praktyk naruszających zbiorowe interesy konsumentów”, natomiast art. 24 ust. 2 *okiku* określa, iż „przez praktykę naruszającą zbiorowe interesy konsumentów rozumie się godzące w nie bezprawne działanie przedsiębiorcy, w szczególności: 1) stosowanie postanowień wzorców umów, które zostały wpisane do rejestru postanowień wzorców umowy uznanych za niedozwolone, o którym mowa w art. 479⁴⁵ ustawy z dnia 17 listopada 1964 r. - Kodeks postępowania cywilnego (Dz. U. Nr 43, poz. 296, z późn. zm); 2) naruszanie obowiązku udzielania konsumentom rzetelnej, prawdziwej i pełnej informacji; 3) nieuczciwe praktyki rynkowe lub czyny nieuczciwej konkurencji.

Oceny, czy w danym przypadku możemy mieć do czynienia z praktyką określoną w ww. przepisie, dokonuje się na podstawie ustalenia łącznego spełnienia trzech przesłanek :

- **działania przedsiębiorcy,**
- **wypełnienie znamion bezprawności,**
- **naruszenia zbiorowego interesu konsumentów.**

Przedsiębiorca

Zgodnie z przepisem art. 4 pkt 1 *okiku* ilekroć w ustawie jest mowa o przedsiębiorcy rozumie się przez to przede wszystkim przedsiębiorcę w znaczeniu przepisów ustawy z dnia 2 lipca 2004 r. o swobodzie działalności gospodarczej (**dalej: sdgu**). Przepis art. 2 *sdgu* definiuje działalność gospodarczą jako zarobkową działalność wytwórczą, handlową, budowlaną, usługową oraz poszukiwanie, rozpoznawanie i wydobywanie kopalin ze złóż, a także działalność zawodową wykonywaną w sposób zorganizowany i ciągły. Przedsiębiorca wskazał, iż rozpoczął swoją działalność 12 października 2009 r. i prowadzi ją w Ełku. Mając na uwadze ustalone w toku postępowania fakty należy uznać, że działalność ta ma charakter zorganizowany, ciągły i zarobkowy. Wobec tego Paweł Bugieda prowadzący działalność gospodarczą pod nazwą DAOS Paweł Wojciech Bugieda w Ełku spełnia przesłanki, jakich wyżej powołane ustawy wymagają do bycia przedsiębiorcą. W konsekwencji jego działania mogą być poddane ocenie w toku postępowania przed Prezesem UOKiK.

Bezprawność działań i naruszenie zbiorowych interesów konsumentów

Drugą z przesłanek koniecznych dla stwierdzenia naruszenia art. 24 ust. 1 i 2 *okiku* jest bezprawność działań podejmowanych przez przedsiębiorcę.

Same przepisy *okiku* nie regulują konstrukcji bezprawności działań przedsiębiorcy. Zwrócił na to uwagę Sąd Okręgowy w Warszawie - Sąd Ochrony Konkurencji i Konsumentów (**dalej również: SOKiK**) w wyroku z dnia 23 czerwca 2006 r. (sygn. akt XVII AmA 32/05), wskazując, iż art. 23a ust. 1 ustawy z dnia 15 grudnia 2000r. *o ochronie konkurencji i konsumentów* – którego odpowiednikiem w ustawie z dnia 16 lutego 2007 r. jest art. 24 ust. 1 – nie ma samodzielnego znaczenia prawnego, lecz powinien być interpretowany oraz stosowany w określonym kontekście normatywnym. W związku z tym, w celu konkretyzacji przesłanki bezprawności należy sięgnąć do przepisów innych ustaw, gdyż dopiero na ich podstawie możliwe jest dokonanie oceny działań przedsiębiorcy w aspekcie ich zgodności z prawem.

Należy również zauważyć, iż bezprawność, do której odwołuje się ustawodawca, tradycyjnie ujmowana jest jako sprzeczność z prawem. Stanowisko takie znajduje też oparcie w uzasadnieniu rządowego projektu ustawy z dnia 5 lipca 2002 r. *o zmianie ustawy o ochronie (...), ustawy - Kodeks postępowania cywilnego oraz ustawy o zwalczaniu nieuczciwej konkurencji* (Dz. U. Nr 129, poz. 1102) [pogląd ten odnosi się co prawda do poprzednio obowiązującej ustawy *o ochronie konkurencji i konsumentów*, ale pozostaje również aktualny na gruncie obowiązującej ustawy], która wprowadziła do *okiku* przepisy regulujące postępowanie w sprawie praktyk naruszających zbiorowe interesy konsumentów, zgodnie z którymi „same przepisy art. 23a – 23d ustawy nie regulują konstrukcji bezprawności działań przedsiębiorcy. Działania te mogą okazać się bezprawne w razie ustalenia, że doszło do naruszenia przepisów innych ustaw, także zasad współzycia społecznego i dobrych obyczajów”.

Ogólnie pojęty „porządek prawny” obejmuje nakazy i zakazy wynikające z normy prawnej, a także nakazy i zakazy wynikające z norm moralnych i obyczajowych określanych jako zasady współzycia społecznego. Przy ocenie bezprawności, jako kategorii obiektywnej, rozważyć należy każdorazowo kwestię, czy czyn sprawcy był zgodny, czy też niezgodny z obowiązującymi zasadami porządku prawnego. Źródłem tych zasad są normy prawa powszechnie obowiązującego - jako reguły postępowania wyznaczone przez nakazy i zakazy wynikające z norm prawa pozytywnego (w szczególności prawa cywilnego, karnego, administracyjnego, pracy, finansowego, ustaw i aktów prawnych regulujących poszczególne dziedziny gospodarki, itp.) oraz nakazy i zakazy wynikające z zasad współzycia społecznego, czyli tzw. dobre obyczaje (por.: G. Bieniek, Komentarz do Kodeksu cywilnego. Księga III. Zobowiązania. Tom I, Warszawa 2006, także Lex Polnica). O bezprawności działania decyduje całokształt okoliczności konkretnego stanu faktycznego (uzasadnienie do wyroku Sądu Najwyższego – Izba Administracyjna – I PKN 267/2001). Sąd Najwyższy wskazał nadto, że o bezprawności działania można mówić wówczas, gdy nie zachodzi żadna ze szczególnych okoliczności usprawiedliwiających określone działanie, tj. działanie dozwolone przez obowiązujące przepisy, wykonywanie prawa podmiotowego, zgoda pokrzywdzonego lub działanie w obronie uzasadnionego interesu (wyrok Sądu Najwyższego z dnia 19 października 1989 r. II CR 419/89 OSP 1990/11-12 poz. 377).

W niniejszej sprawie, źródłem bezprawności działań przedsiębiorców, powodującej naruszenie zakazu stosowania praktyk naruszających zbiorowe interesy konsumentów jest stosowanie niedozwolonych postanowień umownych, naruszenie obowiązku udzielania konsumentom rzetelnej, prawdziwej i pełnej informacji, działanie sprzeczne z przepisami ustawy o kredycie konsumenckim.

Ad I.1

W świetle przytaczanego już przepisu art. 24 *okiku* przez praktykę naruszającą zbiorowe interesy konsumentów rozumie się godzące w nie bezprawne działanie przedsiębiorcy, w szczególności stosowanie postanowień wzorców umów, które zostały wpisane do rejestru postanowień wzorców umowy uznanych za niedozwolone, o którym mowa w art. 479⁴⁵ ustawy – *Kodeks postępowania cywilnego (dalej: k.p.c.)*. Natomiast zgodnie z przepisem art. 479⁴³ k.p.c. *Wyrok prawomocny ma skutek wobec osób trzecich od chwili wpisania uznanego za niedozwolone postanowienia wzorca umowy do rejestru, o którym mowa w art. 479⁴⁵ § 2.*

Należy w tym miejscu wskazać, iż wzorce umowne wykorzystywane przy zawieraniu umów z konsumentami mogą być poddane kontroli abstrakcyjnej (art. 479³⁶ – 479⁴⁵ k.p.c.), której dokonuje się niezależnie od tego, czy wzorzec był, czy też nie był zastosowany w konkretnej umowie. Kontrola taka obejmuje klauzule pojedyncze lub zbiorowe (cały wzorzec lub jego fragment). Oceny postanowień w wypadku kontroli abstrakcyjnej dokonuje SOKiK i wyłącznie do kompetencji tego Sądu należy uznanie postanowień wzorców umownych za niedozwolone. Przepis art. 479⁴³ k.p.c. rozszerza prawomocność wyroku wydanego w sprawie o uznanie postanowień wzorca umowy za niedozwolone na osoby trzecie. Skutek tzw. prawomocności rozszerzonej następuje od chwili wpisania wzorca umowy do rejestru postanowień wzorców umowy uznanych za niedozwolone, o którym mowa w art. 479⁴⁵ § 2 k.p.c., prowadzonego przez Prezesa Urzędu. Konsekwencją umieszczenia postanowienia umownego w ww. rejestrze jest to, że posłużenie się nim będzie miało skutek wprowadzenia do umowy elementu bezwzględnie przez prawo zakazanego. Wpis do rejestru niedozwolonych postanowień umownych oznacza, że od tego momentu stosowanie takiej klauzuli jest zakazane we wszystkich wzorcach umownych. Powyższe stanowisko Prezesa Urzędu zgodne jest z orzecznictwem Sądu Najwyższego, który w uchwale z dnia 13 lipca 2006 r. (sygn. akt III SZP 3/06) stwierdził, iż „(...) *stosowanie postanowień wzorców umów o treści tożsamej z treścią postanowień uznanych za niedozwolone prawomocnym wyrokiem Sądu Okręgowego w Warszawie - Sądu Ochrony Konkurencji i Konsumentów i wpisanych do rejestru, o którym mowa w art. 479⁴⁵ § 2 k.p.c., może być uznane w stosunku do innego przedsiębiorcy za praktykę naruszającą zbiorowe interesy konsumentów (...)*”. W uzasadnieniu do powyższej uchwały Sąd uznał m.in., że „(...) *praktyka naruszająca zbiorowe interesy konsumentów art. 23a u.o.k.ik. obejmuje również przypadki wprowadzania jedynie zmian kosmetycznych polegających na przestawieniu wyrazów lub zastąpieniu jednych wyrazów innymi, jeżeli tylko wykładnia postanowienia pozwoli stwierdzić, że jego treść mieści się w hipotezie zakazanej klauzuli. Stosowanie klauzuli o zbliżonej treści do klauzuli wpisanej do rejestru godzi przecież tak samo w interesy konsumentów, jak stosowanie klauzuli identycznej, co wpisana do rejestru (...). Przyjęta powyżej rozszerzająca wykładnia art. 23a u.o.k.ik. znajduje również uzasadnienie w dyrektywach 93/13 oraz 98/27 a także orzecznictwie ETS dotyczącym zasady efektywności (...)*”.

Nie jest zatem konieczna dokładna, literalna identyczność klauzuli wpisanej do rejestru i klauzuli z nią porównywanej i stąd niedozwolone będą także takie postanowienia umów, które mieszczą się w hipotezie klauzuli wpisanej do rejestru, której treść zostanie ustalona w oparciu o dokonaną jej wykładnię.

Powyższe oznacza, że stosowanie w obrocie z konsumentami postanowień, które zostały wpisane do rejestru jest działaniem bezprawnym.

Ad I.1.a

W ocenie Prezesa UOKiK kwestionowane w pkt I.1 a) sentencji decyzji zapisy o treści:

- *Korespondencja Pożyczkodawcy skierowana do Pożyczkobiorcy, nie odebrana z powodu niepowiadomienia Pożyczkodawcy o zmianie adresu będzie uważana za skutecznie doręczoną (Umowa o pożyczkę gotówkową DAOS numer UM/ ...)* i
- *Korespondencja Pożyczkodawcy skierowana do mnie (tu: Pożyczkobiorcę), nieodebrana z przyczyn niezależnych od Pożyczkodawcy, w tym niepowiadomienie o zmianie adresu będzie uważana za skutecznie doręczoną (Deklaracja wystawcy weksla In blanco)* są tożsame z następującymi postanowieniami wpisanymi do rejestru prowadzonego przez Prezesa Urzędu Ochrony Konkurencji i Konsumentów:
 - *Wszelka korespondencja wysyłana jest przez Bank na wskazany przez posiadacza rachunku adres do korespondencji i uważa się ją za doręczoną po upływie 14 dni od daty jej wysłania przez Bank, wpisanym do rejestru dnia 28 lutego 2011r. pod numerem 2208 na podstawie wyroku Sądu Okręgowego w Warszawie Sądu Ochrony Konkurencji i Konsumentów z dnia 1 grudnia 2010r. (sygn. akt: XVII AmC 1789/09);*
 - *[...] Jeżeli Ubezpieczający, Uposażony, lub inny adresat korespondencji zmienił adres korespondencyjny i nie powiadomił o tym Ubezpieczyciela w formie wskazanej w ust. 1, to przyjmuje się, że Ubezpieczyciel przekazał korespondencję i wywiera ona skutki prawne po upływie 30 dni od dnia jej wysłania na ostatni podany adres, wpisanym do rejestru dnia 10 czerwca 2011r. pod numerem 2311 na podstawie wyroku Sądu Okręgowego w Warszawie Sądu Ochrony Konkurencji i Konsumentów z dnia 24 stycznia 2011r. (sygn. akt: XVII AmC 1874/09),*
 - *Wszelka korespondencja wysłana przez Bank do Kredytobiorcy pocztą lub kurierem na ostatni podany przez niego adres do korespondencji (adres zameldowania, w przypadku, gdy Kredytobiorca nie podał adresu do korespondencji), będzie uważana za doręczoną, wpisanym do rejestru dnia 23 września 2009r. pod numerem 1681 na podstawie wyroku Sądu Okręgowego w Warszawie Sądu Ochrony Konkurencji i Konsumentów z dnia 30 czerwca 2009r. (sygn. akt: XVII AmC 513/09).*

Sąd uznał, iż tego rodzaju zapisy stanowią naruszenie przepisu art. 385¹ § 1 k.c. kształtując przy tym prawa i obowiązki konsumenta w sposób sprzeczny z dobrymi obyczajami, rażąco naruszając jego interes, bowiem w niekorzystny sposób określają sytuację konsumenta w momencie składania oświadczeń woli przez przedsiębiorcę.

W uzasadnieniu pierwszego z przywołanych wyroków, SOKiK uznał, mając na względzie art. 61 §1. k.c. w brzmieniu *oświadczenie woli, które ma być złożone innej osobie, jest złożone z chwilą, gdy doszło do niej w taki sposób, że mogła zapoznać się z jego treścią*, iż w sprawie składania oświadczenia woli ustawodawca przyjął teorię doręczenia. Ze względu na interes i bezpieczeństwo obrotu oraz ułatwienia dowodowe domniemywa się, że adresat zapoznał się z treścią oświadczenia, gdy doszło do niego w taki sposób, iż powzięcie o niej wiadomości stało się możliwe. Z punktu widzenia skuteczności oświadczenia woli nieistotne jest zatem, czy i kiedy adresat zapoznał się z jego treścią. Wystarczające jest, że oświadczenie woli doszło do niego w sposób stwarzający mu realną możliwość zapoznania się z treścią oświadczenia². Oświadczenie woli uznaje się

² por. wyrok Sądu Najwyższego z dnia 19 października 1976 r. sygn. akt I PR 125/76; wyrok Sądu Najwyższego z dnia 6 listopada 1980 r. sygn. akt I PRN 109/80; wyrok Sądu Najwyższego z dnia 15 stycznia 1990 r. sygn. akt I CR 1410/89; postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 5 października 1995 r. sygn. akt I CR 9/95; wyrok Sądu Najwyższego z dnia 18 grudnia 1996 r. sygn. akt I CKU 44/96; uchwała Sądu Najwyższego z dnia 6 października 1998 r., sygn. akt III ZP 31/98.

za skutecznie złożone również wtedy, gdy adresat mogąc zapoznać się z jego treścią, celowo tego nie uczynił³, odmówił zapoznania się z nim⁴ lub z własnej woli nie podjął przesyłki pocztowej zawierającej to oświadczenie⁵. Innymi słowy, odmowa przyjęcia oświadczenia woli lub zaniechanie zapoznania się z nim nie wywołuje żadnych skutków prawnych.

Jednocześnie Sąd przypomniał, iż nie należy wprost przenosić reguł doręczeń procesowych na użytek skuteczności składania oświadczeń woli⁶. W odniesieniu do stosunków prawnych z udziałem konsumentów zastosowanie znajdują przede wszystkim przepisy prawa konsumenckiego, a więc przede wszystkim zasady przewidziane w art. 384 i następane k.c.

W dalszej części uzasadnienia SOKiK zaznaczył, iż istotne jest zapewnienie adresatowi przesyłki możliwości zapoznania się z treścią oświadczenia. Tymczasem zakwestionowana klauzula w niniejszym postępowaniu, jak i postanowienia niedozwolone wpisane do rejestru postanowień niedozwolonych pozbawia konsumenta takiej możliwości. Skutek doręczenia w przedmiotowych zapisach umownych jest przewidziany w każdej sytuacji wysłania przesyłki, mimo że przepisy prawa przyjmują obowiązek jej faktycznego doręczenia w taki sposób, aby adresat miał możliwość zapoznania się z jego treścią. To na składającym oświadczenie woli spoczywa ciężar dowodu, że doszło ono do adresata w sposób umożliwiający mu – według zasad doświadczenia życiowego – zapoznanie się z jego treścią. Jeśli więc oświadczenie zostało wysłane adresatowi listem, albo innym sposobem porozumiewania się na odległość, składający powinien wykazać np. za pomocą pocztowego dowodu nadania lub zwrotnego poświadczenia odbioru, że list (telegram) został adresatowi doręczony. Powstały dowód nadania listu poleconego nie jest wprawdzie dowodem doręczenia go adresatowi, lecz jest dowodem *prima facie*. Adresat oświadczenia może obalić to domniemanie wykazując, że nie miał możliwości zapoznania się z treścią oświadczenia⁷. Zgodnie bowiem z teorią doręczenia, ryzyko niedojścia oświadczenia woli do adresata spoczywa na składającym oświadczenie. Tymczasem sporne postanowienia takiego ryzyka dla przedsiębiorcy nie przewidują, a wręcz przerzucają je na konsumenta. Nawet bowiem w sytuacji zaginięcia przesyłki, jej zagubienia przez operatora pocztowego, przedsiębiorca – w świetle tego zapisu – spełniłby swój obowiązek doręczenia korespondencji, co nie znajduje żadnego uzasadnienia w przepisach prawa. Takie zapisy wzorca w sposób sprzeczny z przepisami i dobrymi obyczajami kształtują prawa i obowiązki konsumentów, rażąco naruszając ich interesy, dodatkowo przerzucając na nich w każdej sytuacji obowiązek wykazania, że przesyłki nie otrzymali (a więc nakładając obowiązek przedstawienia tzw. dowodu negatywnego, czyli niezgodnie z treścią art. 6 k.c.).

Ponadto należy nadmienić, że postanowienia nie precyzują nawet okresu, w którym doręczenie miałyby być skuteczne. Tak więc w sytuacji, w której to konsument musiałby złożyć określone oświadczenie woli w ściśle wskazanym w piśmie przedsiębiorcy terminie, to nie sposób byłoby prawidłowo wykazać sposobu obliczania tego terminu.

Trzeba również zwrócić uwagę, że kwestionowane postanowienia zastrzeżone zostały jedynie na rzecz przedsiębiorcy, z wykluczeniem jego klientów. Oznacza to, że przedsiębiorca może dowolnie zmienić adres, bez ryzyka, że korespondencja jego klientów wysłana na poprzedni adres będzie skutecznie doręczona, a więc została zakłócona zasada równouprawnienia stron umowy – na korzyść przedsiębiorcy.

³ wyrok Sądu Najwyższego z dnia 16 marca 1995 r., sygn. akt I PRN 2/95.

⁴ wyrok Sądu Najwyższego z dnia 23 stycznia 1998 r., sygn. akt I PKN 501/97.

⁵ wyrok Sądu Najwyższego z dnia 11 grudnia 1996 r., sygn. akt I PKN 36/96.

⁶ wyrok Sądu Najwyższego z dnia 28 lutego 2002 r., sygn. akt III CKN 1316/00.

⁷ wyrok Sądu Najwyższego z dnia 20 stycznia 2004 r., sygn. akt II CK 358/02.

W świetle powyższych rozważań można zatem uznać, iż kwestionowane klauzule są tożsame z porównywanymi, wpisanymi do rejestru klauzul niedozwolonych.

Ad I.1.b

W ocenie Prezesa UOKiK kwestionowane w pkt I.1 b) sentencji decyzji zapisy o treści:

- *Wszystkie spory wynikające z niniejszej umowy będzie rozstrzygać sąd właściwy dla siedziby Pożyczkodawcy (Umowa o pożyczkę gotówkową DAOS numer UM/ ...);*
- *Ewentualne spory Strony poddają rozstrzygnięciu przez sąd właściwy wg siedziby Pożyczkodawcy (Deklaracja wystawcy weksla In blanco), są tożsame z następującymi postanowieniami wpisanymi do rejestru prowadzonego przez Prezesa Urzędu Ochrony Konkurencji i Konsumentów:*
- *Ewentualne spory wynikłe na tle wykonania umowy strony poddają rozstrzygnięciu Sądowi właściwemu miejscowo dla siedziby Pożyczkodawcy, wpisanym do rejestru dnia 3 kwietnia 2006r. pod numerem 640 na podstawie wyroku Sądu Okręgowego w Warszawie Sądu Ochrony Konkurencji i Konsumentów z dnia 12 stycznia 2006r., sygn. akt: XVII AmC 22/05 i*
- *Wszelkie spory wynikające z niniejszej Umowy Strony poddają pod rozstrzygnięcie sądu właściwego dla siedziby pożyczkodawcy, wpisanym do rejestru dnia 19 lutego 2007r. pod numerem 1024 na podstawie wyroku Sądu Okręgowego w Warszawie Sądu Ochrony Konkurencji i Konsumentów z dnia 11 grudnia 2006r., sygn. akt: XVII AmC 34/06.*

W ocenie SOKiK, klauzule o tej treści kształtują prawa i obowiązki konsumenta w sposób sprzeczny z dobrymi obyczajami, rażąco naruszając jego interesy. Wypełniają one znamiona klauzuli, o której mowa w art. 385³ pkt 23 k.c., zgodnie z którą za niedozwolone postanowienie umowne uważa się takie, które *wyłącza jurysdykcję sądów polskich lub poddaje pod rozstrzygnięcie sądu polubownego polskiego lub zagranicznego albo innego organu, a także narzuca rozpoznanie sprawy przez sąd, który wedle ustawy nie jest miejscowo właściwy ze względu na miejsce zamieszkania lub siedzibę pozwanego.*

Kwestionowane postanowienie zmienia tą zasadę na niekorzyść konsumenta. Zgodnie bowiem z art. 27 k.p.c. powództwo wytacza się *przed sądem właściwym ze względu na miejsce zamieszkania lub siedzibę pozwanego.* Zmiana właściwości sądu, choć dopuszczalna (w sprawach konsumenckich przepisy kodeksu postępowania cywilnego nie zastrzegają właściwości wyłącznej), jest klauzulą zakazaną z uwagi na konieczność prowadzenia procesu w odległej od miejsca zamieszkania konsumenta miejscowości. Fakt taki powoduje utrudnienia w dojazdach do sądu, a tym samym w prowadzeniu obrony. Ponadto, należy wskazać, że nie można z góry określić, która strona w sporze będzie powodem, a która pozwanym, co przekłada się, przede wszystkim, na możliwość wszczęcia postępowania sądowego zgodnie z zasadami określonymi w art. 34 k.p.c.

W świetle powyższych rozważań, należy stwierdzić iż kwestionowane przez Prezesa UOKiK postanowienie są tożsame z wpisanymi do rejestru.

Ad I.2.

W świetle przepisu art. 24 ust.1 *okliku zakazane jest stosowanie praktyk naruszających zbiorowe interesy konsumentów.* Zgodnie zaś z przepisem art. 24 ust. 2 *okliku przez praktykę naruszającą zbiorowe interesy konsumentów rozumie się godzące w nie bezprawne działanie przedsiębiorcy, w szczególności naruszenie obowiązku udzielania rzetelnej, prawdziwej i pełnej informacji (art. 24 ust. 2 pkt 2).* Przedmiotowe postępowanie dotyczy przedsiębiorcy

prowadzącego działalność gospodarczą w zakresie udzielania pożyczek krótkoterminowych. Zgodnie zaś z art. 3 ust. 1 i 2 pkt 1 ustawy o kredycie konsumenckim (**dalej: kku**) za umowę o kredyt konsumencki uważa się w szczególności umowę pożyczki, a więc umowy zawierane przez Pawła Bugiedę z konsumentami.

Ad I.2.a.

Zgodnie z art. 14 w zw. z art.13 ust.1 pkt 1 *ukk* kredytodawca przekazuje konsumentowi na formularzu informacyjnym dotyczącym kredytu konsumenckiego informacje o imieniu i nazwisku (nazwę) kredytodawcy.

W formularzach informacyjnych nadesłanych przez przedsiębiorcę do Prezesa UOKiK wraz z pismami z dnia 10.04.2013r. oraz 12.02.2014r. brak takiej informacji, co należy uznać za niedopełnienie obowiązku informacyjnego.

Ad I.2.b.

Zgodnie z przepisem art. 21 *sdgu*, jeżeli przedsiębiorca oferuje towary lub usługi w sprzedaży bezpośredniej lub sprzedaży na odległość za pośrednictwem środków masowego przekazu, sieci teleinformatycznych lub druków bezadresowych, jest on obowiązany do podania w ofercie co najmniej następujących danych: 1) firmy przedsiębiorcy, 2) numeru identyfikacji podatkowej (NIP), 3) siedziby i adresu przedsiębiorcy. Przedmiotowy zakres analizowanego przepisu dotyczy zarówno oferty w rozumieniu art. 66 i n. k.c., jak i tzw. oferty handlowej. Świadczy o tym chociażby fakt użycia przez ustawodawcę niedookreślonego pojęcia druków bezadresowych, które można utożsamiać m.in. z drukami reklamowymi.⁸

Natomiast stosownie do brzmienia art. 43⁴ k.c. firmą osoby fizycznej jest jej imię i nazwisko. Nie wyklucza to włączenia do firmy pseudonimu lub określeń wskazujących na przedmiot działalności przedsiębiorcy, miejsce jej prowadzenia oraz innych określeń dowolnie obranych.

Paweł Bugieda w nadesłanych ulotkach reklamowych nie zamieścił informacji o swoim imieniu i nazwisku, ani też nie wskazał numeru NIP. W związku z powyższym, wskazać należy, iż nie uczynił on zadość obowiązkowi ustawowemu nałożonemu przez ustawodawcę.

Ad I.2.c.

Przepis art. 24 ust.1 ustawy o ochronie danych osobowych (**dalej: odou**) stanowi, że w przypadku zbierania danych osobowych od osoby, której one dotyczą, administrator danych jest obowiązany poinformować tę osobę o:

- 1) adresie swojej siedziby i pełnej nazwie, a w przypadku gdy administratorem danych jest osoba fizyczna - o miejscu swojego zamieszkania oraz imieniu i nazwisku,
- 2) celu zbierania danych, a w szczególności o znanych mu w czasie udzielania informacji lub przewidywanych odbiorcach lub kategoriach odbiorców danych,
- 3) prawie dostępu do treści swoich danych oraz ich poprawiania,
- 4) dobrowolności albo obowiązku podania danych, a jeżeli taki obowiązek istnieje, o jego podstawie prawnej.

⁸ Krzysztof Trzcziński, *Komentarz do art. 21 ustawy o swobodzie działalności gospodarczej*, Lex online;

Tymczasem przedsiębiorca, w *Umowie o pożyczkę gotówkową DAOS numer UM/ ...* przy pobieraniu oświadczenia o wyrażeniu przez pożyczkobiorcę zgody na przetwarzanie jego danych osobowych nie wskazuje celu zbierania tych danych (pkt 27 b umowy), ani też nie informuje o prawie dostępu do treści swoich danych oraz ich poprawiania (pkt 27 b i c umowy). Informacji tych zabrakło we wzorcu umowy, co stanowi naruszenie wyżej przywołanych przepisów przy okazji pobierania zgody od konsumentów na przetwarzanie ich danych osobowych. Sytuacja taka jest zatem bezprawna i nie może się ostać.

Mając na uwadze powyższe przepisy prawne, należy stwierdzić, że wola ustawodawcy ustanowiony został katalog obowiązków przedsiębiorcy wobec konsumentów korzystających z jego usług. Podkreślając rangę tych zapisów nadano im formę obowiązków ustawowych. Przyjąć w konsekwencji należy, iż nieuczynienie zadość w/w obowiązkowi ustawowemu godzi w interes konsumentów, który ustawodawca uznał za istotny i podlegający ochronie prawnej.

Mając na uwadze powyższe uchybienia informacyjne, należy wskazać, iż Paweł Bugieda nie dopełnił obowiązków, o których mowa w w/w przepisach ustaw szczególnych, naruszając tym samym przepis art. 24 ust. 1 i ust. 2 pkt 2 *okiku*.

Ad I.3.a.

W ocenie Prezesa UOKiK Paweł Bugieda w sposób nieuprawniony zabezpieczył swoje wierzytelności wynikające z umowy o pożyczkę poprzez przyjmowanie weksli *in blanco* bez klauzuli „nie na zlecenie” lub innej równoznacznej, co stanowi naruszenie art. 41 ust. 1 *kku*.

Zgodnie z tym przepisem *weksel lub czek konsumenta wręczony pożyczkodawcy w celu spełnienia lub zabezpieczenia świadczenia wynikającego z umowy o kredyt konsumencki powinien zawierać klauzulę "nie na zlecenie" lub inną równoznaczną*.

Powyższe uregulowanie ma na celu ochronę interesów konsumentów przed utratą przysługujących im uprawnień w razie zaciągnięcia zobowiązania wekslowego na rzecz pożyczkodawcy. Jako *ratio legis* przedmiotowego ograniczenia wskazuje się, iż pozbawienie konsumentów przywileju wynikającego z zakazu pobierania weksli innych niż nie na zlecenie oznaczałoby krok wstecz w zakresie ochrony konsumentów. Papiery wartościowe, takie jak weksel czy czek mogą być przyjmowane w celu spełnienia bądź zabezpieczenia świadczeń wynikających z umowy o kredyt konsumencki, obecnie ich główną rolą jest zabezpieczenie udzielonego kredytu. Przydatność papierów jako środka spełnienia zobowiązań czy mechanizmu zabezpieczenia wierzytelności wynika z surowej odpowiedzialności za zobowiązanie wekslowe czy czekowe, czego konsekwencją jest bezwarunkowy charakter odpowiedzialności dłużnika i uproszczony tryb dochodzenia zobowiązania. **Ustawa wymaga, aby przedsiębiorca przyjmował wyłącznie weksle, których indosowanie wyłączono przez zamieszczenie odpowiedniej klauzuli. Możliwość swobodnego obrotu może potencjalnie narazić konsumenta na niespodziewane straty czy trudności, które wiążą się ze zmianą podmiotu uprawnionego do żądania zapłaty bez jego wiedzy czy zgody. Aby dodatkowo zabezpieczyć jego prawa, na pożyczkodawcy spoczywa obowiązek naprawienia szkody poniesionej przez konsumenta, wynikającej z przyjęcia weksla niezawierającego klauzuli „nie na zlecenie”⁹.**

⁹ Uzasadnienie do projektu ustawy o kredycie konsumenckim z dnia 12 maja 2011 r.

W niniejszym postępowaniu Paweł Bugieda we wzorcu *Umowy o pożyczkę* zamieszcza postanowienia o treści *POŻYCZKOBIORCA zobowiązuje się do dokonania zabezpieczenia udzielonej pożyczki poprzez podpisanie weksla in blanco. W przypadku braku spłaty pożyczki zgodnie z ustalonym terminem POŻYCZKODAWCA ma prawo do zaspokojenia swoich roszczeń z ustanowionego zabezpieczenia. Szczegółowe zasady wypełniania weksla oraz przedstawienia go do zapłaty ustalone są w Deklaracji wystawcy weksla in blanco. stanowiącej załącznik do niniejszej umowy.* Brak jest jednak informacji, iż powyższy weksel opatrzony jest klauzulą „nie na zlecenie”. Brak również powyższej informacji na samym wekslu lub deklaracji wekslowej. Powyższy weksel – zgodnie z pouczeniem zawartym w deklaracji – może zostać opatrzony jedynie klauzulą „bez protestu”, brak jest jednak informacji, jakoby był on opatrzony sformułowaniem „nie na zlecenie” lub innym równoznacznym stwierdzeniem.

W tym miejscu wskazać należy, iż klauzula „bez protestu” nie spełnia tożsamej roli jak formuła o treści „nie na zlecenie”. Niniejsza klauzula ułatwia dochodzenie wierzytelności wynikającej z weksla w momencie, kiedy dłużnik (w tym wypadku konsument) odmawia przyjęcia weksla bądź zapłaty zobowiązania wynikającego z weksla. Zgodnie z art. 44 ustawy z dnia 28 kwietnia 1936 r. *Prawo wekslowe* (Dz. U. z 1936, Nr 37, poz. 282, z późn. zm.) *odmowa przyjęcia lub zapłaty powinna być stwierdzona aktem publicznym (protest spowodu nieprzyjęcia lub niezapłacenia).* Tak więc dopiero wniesienie protestu umożliwi żądania zapłaty od dłużnika wekslowego. Informacja „bez protestu” oznacza, iż zwalnia wierzyciela z konieczności wykonywania protestu z powodu niezapłacenia weksla w sytuacji, kiedy chciałby on dochodzić należności nie tylko od wystawcy weksla własnego, ale również od indosantów. Jednocześnie przedmiotowa klauzula nie zabezpiecza interesów konsumentów w taki sposób, iż uniemożliwia swobodny i pozbawiony ograniczeń obrót wekslami, co leżało u podstaw regulacji z art. 41 ust. 1 *kku*. Zdaniem Prezesa UOKiK, powyższe zachowanie przedsiębiorcy narusza dobre obyczaje oraz w sposób negatywny wpływa na ochronę praw konsumentów zagwarantowanych ustawą.

Wobec powyższego należy stwierdzić, iż działanie Pawła Bugiedy jest sprzeczne z art. 41 ust. 1 *kku*.

Ad I.3.b.

Zgodnie z art. 41 ust. 4 *kku* kredytodawca jest zobowiązany *niezwłocznie po spełnieniu przez konsumenta świadczenia wynikającego z umowy o kredyt konsumencki zwrócić weksel konsumentowi.* Celem tego przepisu jest uniknięcie ewentualnej szkody po stronie kredytobiorcy, gdyby weksel został puszczony w obieg.¹⁰

Zauważyć trzeba, iż ustawodawca nakłada na kredytodawcę bezwzględny i nieprzewidywanych wyjątków obowiązek niezwłocznego zwrotu konsumentowi weksla, w przypadku spełnienia świadczenia. Stąd też nieuprawnione jest uzależnienie jego wydania od złożenia wniosku o wydanie weksla przez konsumenta. Paweł Bugieda w *Deklaracji wystawcy weksla „in blanco”* zawarł postanowienie o treści: *Weksel zostanie zwrócony lub zniszczony na pisemny wniosek pożyczkobiorcy po ostatecznym rozliczeniu umowy pożyczki,* a także Pożyczkodawca stosuje formularz *Wniosek o wydanie weksla,* na podstawie którego weksel jest przekazywany konsumentowi do rąk własnych.

Mając na uwadze powyższe, należy uznać, iż w/w postanowienie jest sprzeczne z art. 41 ust. 4 *kku*.

¹⁰ Tomasz Czech, *Kredyt konsumencki. Komentarz*, Warszawa 2012, s. 421.

Naruszenie zbiorowego interesu konsumentów

Ustawa o ochronie konkurencji i konsumentów sformułowała definicję negatywną pojęcia zbiorowego interesu konsumentów, stwierdzając w art. 24 ust. 3 *okiku*, że nie jest nim suma indywidualnych interesów konsumentów. W świetle art. 1 ust. 1 *okiku* należy przyjąć, że ze zbiorowym interesem konsumentów mamy do czynienia wówczas, gdy działania przedsiębiorcy są powszechne i mogą dotknąć każdego potencjalnego konsumenta będącego kontrahentem przedsiębiorcy. Przedmiotem ochrony nie są zatem interesy indywidualnego konsumenta lub grupy indywidualnych konsumentów, ale wszystkich – aktualnych lub potencjalnych klientów – traktowanych jako grupa uczestników rynku zasługująca na szczególną ochronę (por. wyrok SA w Warszawie z dnia 10 lipca 2008 r., sygn. VI ACa 306/08)¹¹.

Stanowisko to potwierdzone zostało również w orzecznictwie Sądu Najwyższego, który w uzasadnieniu wyroku z dnia 12 września 2003 r. (sygn. akt: I CKN 504/01) stwierdził, iż: *nie jest zasadne uznawanie, że postępowanie z tytułu naruszenia ustawy antymonopolowej można wszczynać tylko wtedy, gdy zagrożone są interesy wielu odbiorców, a nie jest to możliwe w sytuacji, gdy pokrzywdzonym jest tylko jeden konsument. Wydawane orzeczenie ma bowiem wymiar znacznie szerszy, pełni także funkcję prewencyjną, służy bowiem ochronie także nieograniczonej liczby potencjalnych konsumentów.*

W ocenie Prezesa UOKiK, zakwestionowane w przedmiotowej decyzji zachowania przedsiębiorców, polegające na stosowaniu w obrocie z konsumentami wzorców umów, zawierających niedozwolone klauzule, naruszeniu obowiązku udzielenia konsumentom rzetelnych, prawdziwych oraz pełnych informacji, a także stosowaniu postanowień sprzecznych z powszechnie obowiązującym prawem godzą w zbiorowe interesy konsumentów. Stroną umowy zawieranej przez ww. przedsiębiorcę byli zarówno wszyscy aktualni, jak i wszyscy przyszli potencjalni klienci zamierzający wziąć pożyczkę u pożyczkodawcy. Zatem krąg adresatów takiego wzorca nie jest z góry określony.

Na poparcie powyższego należy zatem przytoczyć stanowisko SOKiK, który w wyroku z dnia 13 stycznia 2009r. wskazał, iż ***jeżeli potencjalną daną praktyką przedsiębiorcy może być dotknięty każdy konsument w analogicznych okolicznościach, to ma miejsce naruszenie zbiorowych interesów*** (sygn. akt: XVII Ama 26/08). Tak więc w rozpatrywanym stanie faktycznym działanie kredytodawcy nie dotyczy interesów poszczególnych osób, których sprawy mają charakter jednostkowy, indywidualny i nie dający się porównać z innymi, lecz wpływa niekorzystnie na interesy potencjalnie nieokreślonego kręgu konsumentów, których sytuacja jest identyczna i wspólna dla całej, licznej grupy obecnych i przyszłych kontrahentów przedsiębiorcy.

Mając na względzie powyższe należy stwierdzić, że wszystkie przesłanki z art. 24 ust 1 i 2 *okiku* zostały spełnione, co oznacza, iż Paweł Bugieda dopuścił się stosowania praktyk naruszających zbiorowe interesy konsumentów.

Jednakże, zgodnie z dyspozycją art. 27 ust. 1 i 2 *okiku* nie wydaje się decyzji o uznaniu praktyki za naruszającą zbiorowe interesy konsumentów i nakazującej zaniechanie jej stosowania, jeżeli przedsiębiorca zaprzestał zabronionych działań, o których mowa w art. 24 *okiku*. Przedsiębiorca w piśmie z dnia 8 września 2014r. wskazał, iż od dnia 30 stycznia 2014r. nie prowadzi już działalności gospodarczej polegającej na udzielaniu pożyczek gotówkowych i nie stosuje już wzorców umowy ani druków bezadresowych wymienionych

¹¹ D. Miąsik [w:] T. Skoczny (red.), *Ustawa o ochronie konkurencji i konsumentów. Komentarz, (...)*, Warszawa 2009r., s. 962.

przez Prezesa UOKiK w Postanowieniu Nr-77/2014 z dnia 4 marca 2014 r. Paweł Bugieda zaniechał stosowania praktyk, o których mowa w pkt I.1, I.2 i I.3 sentencji niniejszej decyzji z dniem 30 stycznia 2014 r.

Mając powyższe na uwadze, należało orzec jak w pkt I sentencji.
Uznanie przez Prezesa UOKiK za niecelowe nałożenie obowiązku wykonania przedłożonych przez Pawła Bugiedę zobowiązań

Prezes UOKiK uznał za niecelowe nałożenie obowiązku wykonania przedłożonych przez Gros Kapitał zobowiązań w stosownym zakresie.

W ocenie Prezesa UOKiK, wydanie decyzji zobowiązującej musi służyć realizacji głównego celu działania organu ochrony konsumentów, jakim jest ochrona interesu publicznego, o czym stanowi art. 1 ust. 1 *uokik*. W tym kontekście, odnośnie zarzutów, o których mowa w przedmiotowym zakresie, przyjęcie zobowiązania Strony i wydanie decyzji zobowiązującej nie spełniałoby swojej funkcji.

Przepisy stanowiące podstawę prawną postawionych przedsiębiorcy zarzutu, nie stanowią *novum*. Ustawa o kredycie konsumenckim, ustawa o swobodzie działalności gospodarczej oraz ustawa i ochronie danych osobowych funkcjonują już od wielu lat i są regulacjami, które winny być przez przedsiębiorcę zajmującego się świadczeniem usług finansowych podstawą jego działania.

Co więcej przedsiębiorca nie prowadzi już działalności polegającej na świadczeniu usług finansowych, w związku z tym niemożliwe jest dokonywanie przez niego w tym charakterze jakichkolwiek czynności prawnych. Z tego też powodu nie może on ani zmienić swojego postępowania w ramach tej działalności.

W tym miejscu stwierdzić należy, iż przepis art. 28 *uokik* nie nakłada na Prezesa UOKiK obowiązku wydania decyzji zobowiązującej. Wydanie tej decyzji jest zatem fakultatywne.¹² Decyzje zobowiązujące są bowiem wydawane w ramach uznania administracyjnego. Na przyjęcie takiej konstrukcji wskazuje zawarte w przepisie art. 28 *uokik* sformułowanie, że Prezes UOKiK „może wydać”, a nie jak w pozostałych przypadkach „wydaje” decyzję. Konsekwencją odwołania się do uznania administracyjnego jest to, że Prezes UOKiK nie jest zobowiązany do wydania decyzji zobowiązującej, nawet jeśli przedsiębiorca podejmie ze swej strony wszelkie niezbędne kroki zmierzające do tego.¹³

Powyższe stanowisko znajduje potwierdzenie w wyroku Sądu Okręgowego w Warszawie – Sąd Ochrony Konkurencji i Konsumentów z dnia 25 maja 2009r., który orzekł, że *Prezes UOKiK nie jest zobligowany do zastosowania art. 28 uokik, a oparcie rozstrzygnięcia na tym przepisie jest uprawnieniem, a nie obowiązkiem, przy czym nie jest on związany wnioskiem o wydanie decyzji zobowiązującej* (sygn. akt: XVII Ama 98/09).

Ad II

Przesłanki nałożenia kary pieniężnej

Zgodnie z art. 106 ust. 1 pkt 4 *okiku* Prezes UOKiK ma kompetencje do ukarania przedsiębiorcy poprzez nałożenie na niego kary pieniężnej w wysokości do 10% przychodu

¹² C.Banasiński, E. Piontek (red.) *Ustawa o ochronie konkurencji i konsumentów. Komentarz.*, Lexis Nexis, Warszawa 2009r., s.482;

¹³ *Ibidem*, s.46;

osiągniętego w roku rozliczeniowym poprzedzającym rok nałożenia kary, jeśli przedsiębiorca ten, choćby nieumyślnie dopuścił się stosowania praktyki naruszającej zbiorowe interesy konsumentów.

W pierwszej kolejności zbadać należy, czy naruszenie przepisów przez Pawła Bugiedę było zawinione. Sprawdzić należy, czy przedsiębiorca miał świadomość, że swoim zachowaniem narusza zakaz stosowania praktyk godzących w zbiorowy interes konsumentów, lub czy też jako profesjonalny uczestnik obrotu mógł (powinien był) taką świadomość mieć.¹⁴

Jak wynika z wykładni przepisu art. 355 k.c., podmiot w zakresie prowadzonej działalności gospodarczej winien wykazać szczególną, czyli wyższą, niż tylko należąca staranność w działaniach z uwagi na zawodowy charakter działalności. Prowadzenie działalności profesjonalnej uzasadnia zwiększone oczekiwania co do umiejętności, wiedzy, skrupulatności takiego kontrahenta.¹⁵ W judykaturze natomiast wskazano, że przy kształtowaniu wzorca należytej staranności trzeba także brać pod uwagę wymóg znajomości obowiązującego prawa oraz następstw z niego wynikających w zakresie prowadzonej przez dany podmiot działalności gospodarczej (*vide*: wyrok Sądu Najwyższego z dnia 17 sierpnia 1993 r., sygn. akt: III CRN 77/93).¹⁶ Z powyższego wynika zatem, iż Paweł Bugieda jako profesjonalista w zakresie udzielania pożyczek konsumentom, powinien znać obowiązujące przepisy, w szczególności klauzule wpisane do rejestru, a także przepisy regulujące udzielanie pożyczek.

Konieczność brania pod uwagę tej przesłanki umyślności w przypadku stosowania kar pieniężnych wynika bezpośrednio z art. 106 ust. 1 *okiku*. Z tego względu nakładając karę pieniężną, Prezes UOKiK uwzględnił całokształt okoliczności sprawy, które wskazywać mogą na umyślny bądź nieumyślny charakter naruszenia przez przedsiębiorcę zakazu stosowania praktyk naruszających zbiorowe interesy konsumentów.

W zakresie nieumyślnych form winy w prawie polskim rozróżnia się lekkomyślność i niedbalstwo. W klasycznym ujęciu **lekkomyślność** (*luxuria*) polega na tym, że sprawca, który nie ma zamiaru popełnienia czynu zabronionego, przewiduje, że jego zachowanie się może wypełnić znamiona takiego czynu, jednakże przypuszcza - choć bezpodstawnie - że tego uniknie. **Niedbalstwo** (*negligentia*) natomiast polega na tym, iż sprawca wprawdzie nie przewiduje możliwości popełnienia czynu zabronionego, ale powinien i mógł to przewidzieć¹⁷.

W zgromadzonym materiale dowodowym nie ma jednoznacznych dowodów wyraźnej intencji przedsiębiorców do naruszenia tych interesów. W związku z tym, w ocenianym przypadku mamy do czynienia z formą nieumyślności w postaci niedbalstwa profesjonalisty.

Mimo, że – jak już wcześniej wskazano – zebrane w toku niniejszego postępowania informacje wskazują na nieumyślne działanie, stwierdzenie nieumyślności zakwestionowanej praktyki daje podstawę do nałożenia kary pieniężnej, o której mowa w art. 106 ust. 1 pkt 4 *okiku*.

Nakładanie kar pieniężnych w świetle przepisu art. 106 ust. 1 pkt 4 *okiku* odbywa się co prawda na zasadzie fakultatywności, niemniej jednak – jak określa się w doktrynie – stosowanie kar pieniężnych powinno mieć miejsce w przypadkach dostatecznie

¹⁴ Por. uzasadnienie wyroku Sądu Najwyższego z dnia 21 kwietnia 2011r., sygn. akt: III SK 45/10.

¹⁵ A. Rzetecka – Gil, *Komentarz do niektórych przepisów kodeksu cywilnego*, Lex Online 2010.

¹⁶ Cyt. za A. Rzetecka – Gil, op. cit..

¹⁷ Andrzej Marek, *Komentarz do art. 9 kodeksu karnego*, Lex online 2010.

wykształconych w praktyce reguł stosowania przepisów dotyczących naruszenia zbiorowych interesów konsumentów.

Omawiane w przedmiotowej decyzji braki informacji wynikające z naruszenia stosownych przepisów prawa dotyczą ustawy *o kredycie konsumenckim*, ustawy *o swobodzie działalności gospodarczej* i ustawy *o ochronie danych osobowych*, które obowiązują od wielu lat. Prowadzenie zatem działalności gospodarczej i stosowanie na te potrzeby wzorów umów, umów pożyczki, formularzy informacyjnych i druków bezadresowych, musi uwzględniać ciągle monitorowanie obowiązujących przepisów prawa, a konsekwencje braków informacyjnych i stosowania zapisów sprzecznych z prawem są dostępne dla każdego przedsiębiorcy.

Mając na względzie powyższe oraz stan faktyczny niniejszej sprawy, Prezes UOKiK postanowił skorzystać z uprawnienia do nałożenia kary pieniężnej z tytułu naruszenia przepisów, o których mowa w pkt I.2. i I.3. sentencji decyzji.

Ustawa *o ochronie konkurencji i konsumentów* nie zawiera zamkniętego katalogu przesłanek, od których uzależniona jest wysokość kar nakładanych na przedsiębiorców. W art. 111 *okiku* przykładowo jedynie wskazano, iż Prezes UOKiK winien wziąć pod uwagę *okres, stopień, okoliczności naruszenia przepisów ustawy, a także uprzednie naruszenia przepisów ustawy*. W związku z tym, iż przedsiębiorca uprzednio nie dopuścił się naruszenia przepisów ww. ustawy nie ma podstaw do podwyższenia kary pieniężnej z tego tytułu.

Ponadto orzecznictwo wskazuje, że w przypadku kar przesłankami, które należy brać pod uwagę, są m.in.: potencjał ekonomiczny przedsiębiorcy, dopuszczalny poziom kary wynikający z przepisów ustawy oraz cele, jakie kara ma osiągnąć (por.: wyrok Sądu Najwyższego z 27 czerwca 2000 r., sygn. akt: I CKN 793/98).

Podkreślić nadto należy, iż nakładana przez Prezesa UOKiK kara finansowa pełni trojaką funkcję: represyjną, prewencyjną i edukacyjną. Ustalając zatem wymiar kary należy wziąć przede wszystkim pod uwagę funkcję prewencyjną kar, w tym prewencję ogólną. Kara bowiem winna być ustalona tak, aby powstrzymywać przedsiębiorcę stosującego praktykę oraz innych przedsiębiorców przed stosowaniem w przyszłości tego typu praktyk w obrocie z konsumentami. Zachodzi zatem konieczność wymierzenia kary o takiej wysokości, która zniechęci innych przedsiębiorców z zakresu działalności pożyczkowej do stosowania naruszeń godzących w konsumentów, a tym samym zobliguje ich do stosowania procedur oraz wzorców umownych zgodnych z obowiązującymi przepisami prawa.

W roku 2013 Paweł Bugieda osiągnął przychód z tytułu działalności gospodarczej w wysokości (...) (karta 83), a zatem maksymalny wymiar kary, jaki można nałożyć na przedsiębiorcę wynosi (...) – tj. 10% przychodu z 2013 roku.

Kara 1

W niniejszym postępowaniu udowodniono Pawłowi Bugiedzie niewywiązanie się z obowiązków informacyjnych względem konsumenta wynikających z ustawy *o kredycie konsumenckim*, ustawy *o swobodzie działalności gospodarczej* i ustawy *o ochronie danych osobowych*. Przedmiotowe braki informacyjne w sposób znaczący mogą wpływać na możliwości podjęcia racjonalnej i świadomej decyzji przez konsumenta lub też skutecznie utrudnić dochodzenie przez nich swoich uprawnień. W ocenie organu ochrony konsumentów wszystkie z nieprawidłowości, wskazanych w punkcie I.2. niniejszej decyzji, naruszają interes konsumentów na etapie zawierania kontraktu.

Ustalając wymiar kary za naruszenie opisane powyżej, Prezes UOKiK w pierwszej kolejności dokonał oceny wagi stwierdzonych praktyk i na tej podstawie ustalił kwotę bazową, stanowiącą podstawę do dalszych ustaleń w zakresie wysokości kary.

Podkreślić należy, iż to na przedsiębiorcy - jako profesjonalnym uczestniku obrotu gospodarczego, spoczywa obowiązek przygotowania umowy i druków, w których znajdują się wszystkie wymagane prawem informacje. Brak wywiązanie się z obowiązków informacyjnych wynikających z głównej ustawy, na podstawie której przedsiębiorca prowadzi działalność gospodarczą, świadczy o lekceważącym podejściu do obowiązków nałożonych na kredytodawców przez ustawodawcę.

W związku z powyższym organ ochrony konsumentów - mając na uwadze również okres stosowania opisanej niniejszą decyzją praktyki (umowy w tym brzmieniu zawierane są od dnia 1 kwietnia 2013r. zaś druki bezadresowe i formularz informacyjny o wiele dłużej) - uznał, iż natura naruszenia polegająca na nieudzielaniu konsumentom rzetelnej, prawdziwej oraz jasnej informacji uzasadnia ustalenie wyjściowego poziomu wymiaru kary pieniężnej **na poziomie (...) %** przychodu uzyskanego przez przedsiębiorcę w 2013 r., co jest równe kwocie – w zaokrągleniu – 220 zł.

Po ustaleniu kwoty bazowej należy rozważyć ewentualne wystąpienie okoliczności łagodzących i obciążających, które mają wpływ na wysokość kary. Prezes UOKiK przy określaniu wymiaru kary stwierdził zaniechanie stosowania ww. praktyki, jednak z uwagi na zakończenie prowadzenia działalności w tym zakresie, co obniża karę o **10%**. Prezes UOKiK w niniejszym postępowaniu nie stwierdził żadnych przesłanek mających wpływ na podwyższenie wymiaru kary. W związku z tym, Prezes UOKiK obniżył karę o **10%** do kwoty 198 zł.

Jednakże, w ocenie organu ochrony konsumentów, kara w powyższej wysokości nie spełniłaby swojej funkcji, zwłaszcza w zakresie prewencji ogólnej. Należy zauważyć, iż sankcja finansowa w bardzo niskiej wysokości może wręcz być zachętą do dalszego naruszania interesów konsumentów. Prezes UOKiK ocenia niewskazywanie konsumentom informacji, o których mowa w pkt I.2 niniejszej decyzji za szczególnie szkodliwe dla nich i ich interesów, o czym mowa była powyżej.

W ocenie organu ochrony konsumentów należy zatem karę obliczoną w powyższy sposób, w kwocie 198 zł, **podwyższyć o 100 %**.

Na nadzwyczajne podwyższenie kary wpływ mają w niniejszej sprawie czynniki podmiotowe (konsumenty jako słabsi uczestnicy rynku w zakresie usług pożyczkowych) i przedmiotowe (szczególna szkodliwość praktyki stosowanej przez przedsiębiorcę). **Relatywnie wyższa kara powinna zatem mobilizować tego i innych przedsiębiorców do przestrzegania zakazu stosowania niedozwolonych postanowień umownych.**

W związku z powyższym, Prezes UOKiK postanowił nałożyć na Pawła Bugiedę karę pieniężną w wysokości **396 zł**, co odpowiada (...) % przychodu przedsiębiorcy i (...) kary maksymalnej.

Dopiero tak ustalona kara pieniężna będzie adekwatna do stopnia naruszenia przepisów ustawy *o ochronie konkurencji i konsumentów* i współmierna do możliwości finansowych przedsiębiorcy. Kara pieniężna, by spełnić swą funkcję powinna mieć charakter prewencyjny, przyczyniając się do zapewnienia trwałego zaniechania naruszania przez przedsiębiorcę w przyszłości praw konsumentów. Prezes UOKiK uznał, że aby skutecznie zapobiegać

próbom pojawienia się w przyszłości niekorzystnych zjawisk, nakładana kara pieniężna musi być ostrzeżeniem odczuwalnym. Uwzględniono w ten sposób wnioski płynące z orzecznictwa sądów, w świetle którego kara pieniężna może spełnić swój cel prewencyjny tylko wówczas, gdy powoduje u danego przedsiębiorcy **odczuwalną dolegliwość finansową**, jednocześnie nie niosąc ze sobą ryzyka wyeliminowania go z obrotu gospodarczego.¹⁸

Kara 2

W niniejszym zarzucie stwierdzono stosowanie bezprawnych działań polegających na naruszeniu bezwzględnie obowiązujących przepisów ustawy o kredycie konsumenckim. Zachowanie kredytodawcy świadczy o lekceważącym podchodzeniu do przepisów prawnych na podstawie których funkcjonuje jego działalność. Przepisy ww. ustawy wprost wskazują jak należy ukształtować sytuację prawną konsumentów, a wszystkie odstępstwa od tych zasad należy uznać za bezprawne. Naruszenia stwierdzone w niniejszym zarzucie w istotny sposób wpływają na sytuację konsumenta, gdyż Paweł Bugieda w sposób nieuprawniony zabezpiecza swoje wierzytelności wobec konsumentów z tytułu umów pożyczki. Zabezpieczenie to umożliwia pożyczkodawcy indosowanie weksła *in blanco*, co wpływa na zmniejszenie zakresu ochrony konsumentów, a ponadto uzależnia wydanie weksła od złożenia przez konsumenta stosownego wniosku. Wskazać przy tym należy, iż klientami kredytodawcy są przede wszystkim osoby uboższe, o obniżonej wiedzy prawniczej i możliwości dochodzenia ewentualnych roszczeń, tak więc mogą oni nawet nie mieć świadomości, iż zapisy wskazane w umowie mają charakter bezprawny. W ocenie organu ochrony konsumentów, wszystkie z powyższych nieprawidłowości naruszają interes konsumentów na etapie zawierania kontraktu.

Ustalając wymiar kary za naruszenie opisane powyżej, Prezes UOKiK w pierwszej kolejności dokonał oceny wagi stwierdzonych praktyk i na tej podstawie ustalił kwotę bazową, stanowiącą podstawę do dalszych ustaleń w zakresie wysokości kary.

W związku z powyższym organ ochrony konsumentów - mając na uwadze również okres stosowania ww. opisanej niniejszą decyzją praktyki (od dnia 12 października 2009 r.) - uznał, iż natura naruszenia polegająca na działaniu sprzecznym z bezwzględnie obowiązującym prawem, które w istotny sposób wpływają na interesy konsumentów uzasadnia ustalenie wyjściowego poziomu wymiaru kary pieniężnej **na poziomie (...)** przychodu uzyskanego przez przedsiębiorcę w 2013r., co jest równe kwocie – w zaokrągleniu - 586 zł.

Po ustaleniu kwoty bazowej należy rozważyć ewentualne wystąpienie okoliczności łagodzących i obciążających, które mają wpływ na wysokość kary. Prezes UOKiK przy określaniu wymiaru kary stwierdził zaniechanie stosowania ww. praktyki, jednak z uwagi na zakończenie prowadzenia działalności w tym zakresie, co obniża karę o **10%**. Prezes UOKiK w niniejszym postępowaniu nie stwierdził żadnych przesłanek mających wpływ na podwyższenie wymiaru kary. W związku z tym, Prezes UOKiK obniżył karę o **10%** do kwoty 527 zł.

Jednakże, w ocenie organu ochrony konsumentów, kara w powyższej wysokości nie spełniłaby swojej funkcji, zwłaszcza w zakresie prewencji ogólnej. Należy zauważyć, iż sankcja finansowa w bardzo niskiej wysokości może wręcz być zachętą do dalszego

¹⁸ wyrok Sądu Apelacyjnego w Warszawie z dnia 6 października 2005 r., sygn. akt: VI ACa 208/04; wyrok SOKiK z 21 marca 2005 r., sygn. akt: XVII Ama 16/04; wyrok SOKiK z dnia 21 stycznia 2013r., sygn. akt: XVII Ama 79/11; wyrok SOKiK z dnia 2 października 2012r., sygn. akt: XVII Ama 77/10;

naruszania interesów konsumentów. Prezes UOKiK ocenia niewskazywanie konsumentom informacji, o których mowa w pkt I.2 niniejszej decyzji za szczególnie szkodliwe dla nich i ich interesów, o czym mowa była powyżej.

W ocenie organu ochrony konsumentów należy zatem karę obliczoną w powyższy sposób, w kwocie 527 zł, **podwyższyć o 100 %**.

Na nadzwyczajne podwyższenie kary wpływ mają w niniejszej sprawie czynniki podmiotowe (konsumenty jako słabsi uczestnicy rynku w zakresie usług pożyczkowych) i przedmiotowe (szczególna szkodliwość praktyki stosowanej przez przedsiębiorcę). **Relatywnie wyższa kara powinna zatem mobilizować tego i innych przedsiębiorców do przestrzegania zakazu stosowania niedozwolonych postanowień umownych.**

W związku z powyższym, Prezes UOKiK postanowił nałożyć na Pawła Bugiedę karę pieniężną w wysokości **1054 zł**, co odpowiada (...) przychodu przedsiębiorcy i (...) kary maksymalnej.

Dopiero tak ustalona kara pieniężna będzie adekwatna do stopnia naruszenia przepisów ustawy *o ochronie konkurencji i konsumentów* i współmierna do możliwości finansowych przedsiębiorcy. Kara pieniężna, by spełnić swą funkcję powinna mieć charakter prewencyjny, przyczyniając się do zapewnienia trwałego zaniechania naruszenia przez przedsiębiorcę w przyszłości praw konsumentów. Prezes UOKiK uznał, że aby skutecznie zapobiegać próbom pojawienia się w przyszłości niekorzystnych zjawisk, nakładana kara pieniężna musi być ostrzeżeniem odczuwalnym. Uwzględniono w ten sposób wnioski płynące z orzecznictwa sądów, w świetle którego kara pieniężna może spełnić swój cel prewencyjny tylko wówczas, gdy powoduje u danego przedsiębiorcy **odczuwalną dolegliwość finansową**, jednocześnie nie niosąc ze sobą ryzyka wyeliminowania go z obrotu gospodarczego.¹⁹

Ad III. Koszty postępowania

Stosownie do art. 77 ust. 1 *okiku* jeżeli w wyniku postępowania Prezes UOKiK stwierdził naruszenie przepisów ww. ustawy, przedsiębiorca, który dopuścił się tego naruszenia, jest obowiązany ponieść koszty postępowania. Zgodnie z art. 80 *okiku* Prezes UOKiK rozstrzyga o kosztach, w drodze postanowienia, które może być zamieszczone w decyzji kończącej postępowanie, co zostało uczynione.

W związku ze stwierdzeniem naruszenia przepisów w/w ustawy spełniona została przesłanka wynikająca z art. 77 ust. 1 *okiku* pozwalająca na obciążenie przedsiębiorców kosztami przeprowadzonego postępowania, którymi są poniesione przez Prezesa UOKiK wydatki na korespondencję z przedsiębiorcami prowadzoną w toku przedmiotowego postępowania w sprawie naruszenia zbiorowych interesów konsumentów w wysokości 34,20 zł.

W związku z powyższym postanowiono obciążyć Pawła Bugiedę kosztami postępowania w wysokości **34,20 zł (słownie: trzydzieści cztery złote i 20/100)**.

Mając powyższe na uwadze, orzeczono jak w punkcie IV sentencji decyzji.

Zgodnie z art. 112 ust. 3 *ustawy o ochronie (...) należności z tytułu nałożonej kary pieniężnej oraz kosztów postępowania należy uiścić w terminie 14 dni od dnia*

¹⁹ wyrok Sądu Apelacyjnego w Warszawie z dnia 6 października 2005 r., sygn. akt: VI ACa 208/04; wyrok SOKiK z 21 marca 2005 r., sygn. akt: XVII Ama 16/04; wyrok SOKiK z dnia 21 stycznia 2013r., sygn. akt: XVII Ama 79/11; wyrok SOKiK z dnia 2 października 2012r., sygn. akt: XVII Ama 77/10;

uprawomocnienia się niniejszej decyzji na konto Urzędu Ochrony Konkurencji i Konsumentów: NBP o/o Warszawa nr 51 1010 1010 0078 7822 3100 0000.

Stosownie do treści art. 81 ust. 1 *ustawy o ochronie (...)* w związku z art. 479²⁸ § 2 Kodeksu postępowania cywilnego – od niniejszej decyzji przysługuje odwołanie do Sądu Okręgowego w Warszawie – Sądu Ochrony Konkurencji i Konsumentów, w terminie dwutygodniowym od daty jej doręczenia, za pośrednictwem Prezesa Urzędu Ochrony Konkurencji i Konsumentów – Delegatury Urzędu Ochrony Konkurencji i Konsumentów w Bydgoszczy.

W przypadku kwestionowania wyłącznie postanowienia o kosztach zawartego w punkcie IV niniejszej decyzji, stosownie do art. 81 ust. 5 *ustawy o ochronie (...)* w związku z art. 479³² § 1 i 2 k.p.c. oraz stosownie do art. 264 § 2 kodeksu postępowania administracyjnego w związku z art. 83 *ustawy o ochronie (...)*, stronie przysługuje zażalenie do Sądu Okręgowego w Warszawie – Sądu Ochrony Konkurencji i Konsumentów za pośrednictwem Prezesa Urzędu Ochrony Konkurencji i Konsumentów – Delegatury Urzędu Ochrony Konkurencji i Konsumentów w Bydgoszczy w terminie tygodniowym od dnia jej doręczenia.

Z up. Prezesa Urzędu
Ochrony Konkurencji i Konsumentów
Dyrektor Delegatury w Bydgoszczy
Piotr Adamczewski